

KOVÁTS LEVENTE SÁNDOR¹

Változó célok az afganisztáni hosszú háborúban

Changing Goals in War, in the Afghanistan Long War

Absztrakt

A porosz Carl von Clausewitz máig a háború legnagyobb teoretikusai közé tartozik. Ennek ellenére megítélése hullámzó, háborúra vonatkozó megállapításainak valóságtartalmát pedig időszakonként kétségbe vonják. Jelen tanulmány a 2001 óta folyó afganisztáni háborút vizsgálja és ütközteti Clausewitz azon kijelentésével, miszerint „az eredeti politikai tervek a háború folyamán nagyon megváltozhatnak, és végül egészen átalakulhatnak. Éppen azért, mivel a siker és a valószínű eredmények határozzák meg őket.”

Az Amerikai Egyesült Államok a 2001. szeptember 11-i terrortámadásokat követően támadta meg Afganisztánt azzal a céllal, hogy a tálib rendszert megbuktassa, valamint őket és az Al Qaidát kiűzze az országból. A cél, olyan stabil állam létrehozása volt, aminek területén nem tudnak bázisokat létrehozni terrorista csoportok, valamint nem tudnak onnan az USA és szövetségesei ellen támadásokat intézni. Ez a fő cél ugyan napjainkig megmaradt, de mind a megvalósítás formája, mind a kisebb célok változtak. Ebben nemcsak az ellenség viselkedése és hadviselési formája játszott közbe, hanem egyéb külső tényezők hatásai is.

Kulcsszavak: Clausewitz, Afganisztán, tálibok, célok

Abstract

The Prussian Carl Von Clausewitz is still one of the greatest theorist of war. From time to time however, his position is challenged, and the rightness of his statements are scrutinised. This study examines the validity of Clausewitz's statement to the ongoing Afghanistan war who said that: "original political objects can greatly alter during the course of the war and may finally change entirely since they are influenced by events and their probable consequences".

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar, MSc hallgató – National University of Public Service, Faculty of International and European Studies, MSc student, E-mail: kovats.levente.s@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1457-9290

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

The United States of America attacked Afghanistan after the terrorist attacks of 2001.09.11. with the purpose to overthrow the Taliban regime, and to dispell Al Qaida from the country. The goal was to create a stable state where no terrorist group will ever be able to create training camps or launch attacks against the U.S. or its allies. This main goal remains until this day, but the form of implementation and the smaller goals changed. This was due to the change of the enemies' behavior, their military tactics an other external factors.

Key words: Clausewitz, Afghanistan, taliban, goals

Clausewitz elméleteinek helytállóságát a modern háborúk kapcsán már többször is megkérdőjelezték. Sokat változott a hadviselés az elmúlt majd kétszáz évben, azonban úgy vélem, hogy vannak olyan alapvető igazságai Clausewitznek amelyek ma is megállják helyüket.² Az egyik ilyen a háború céljaival kapcsolatos kijelentése, mivel a háború célját mindig a politika határozza meg. Clausewitz azt írja *A háborúról* című művében, hogy: „Az eredeti politikai tervek a háború folyamán nagyon megváltozhatnak, és végül egészen átalakulhatnak. Éppen azért, mert a siker és a valószínű eredmények határozzák meg őket.”³ Ezen kijelentésének helytállóságát a 2001. szeptember 11-i támadás következtében indult afganisztáni háború kapcsán fogom vizsgálni.

Az Egyesült Államokat 2001. szeptember 11-én terrortámadás érte, amelynek következtében több mint 3.000-en veszítették életüket. A támadásért az Al Qaida⁴ nevezetű terrorcsoport vállalta a felelősséget. A támadás több szempontból is óriási befolyással volt a modern világtörténelemre. Egyrészt ez volt az első alkalom a történelem során, hogy az Egyesült Államokat saját területén érjen támadás. Ez volt továbbá az addigi legszervezettebb terrortámadás, amely megmutatta, hogy a globális terrorizmus nem ismer határokat és képes ilyen nagyságú támadások végrehajtására is.⁵ George W. Bush amerikai elnök a kongresszus előtti beszédében szeptember 20-án bejelentette a „War On Terror”⁶ koncepcióját, melynek keretében minden terrorszervezetet az USA ellenségének nyilvánít, és ezeket mind felszámolják, elpusztítják.⁷

Az elgondolást illetően Donald Rumsfeld, amerikai védelmi miniszter a következőképpen nyilatkozott 2001. szeptember 30-án: „Néhány száz terrorista levadászása Afganisztán barlangjaiban „nem nagy eredmény” az amerikai kormány számára. Inkább hatalmas katonai és humanitárius erőforrásainkat kellene felhasználni arra, hogy megerősítsük a terro-

² JOBBÁGY, Zoltán: Clausewitz és a felkelők: a háború csodálatos háromsága és a felfegyverzett nép ereje, Honvédségi Szemle, 67. évfolyam, 3. szám (2013), p. 29

³ Carl von CLAUSEWITZ; *A Háborúról*. Zrínyi Kiadó, 1087 Bp. Kerepesi út 29/B, 2013, 57. 60. oldal

⁴ Radikális iszlamista terrorszervezet, amelyet Oszama Bin Laden hozott létre 1988-ban.

⁵ Press release: 9/11 Attacks. Forrás: <http://www.history.com/topics/9-11-attacks> (2016.09.8.)

⁶ A 2001.szeptember.11-i támadásokat követő katonai és politikai események megnevezése, amelyek a világ terrorista csoportjai ellen irányulnak.

⁷ Press release: The Guardian. Text of Gergoe Bush's Speech. Forrás:

<https://www.theguardian.com/world/2001/sep/21/september11.usa13> (2016.09.08.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

rizmust támogatókkal szembeni helyi ellenállást és leválsuk az olyan terrorizmust támogató rezsimeket, mint Afganisztáné és még egy-két hasonló országé.”⁸

A nyilatkozat jól érzékeltette a washingtoni terveket. A Bush adminisztráció egy olyan hadjáratra készült, amely Afganisztán teljes újjáépítését tűzte ki célul és nem csak az elkövetők levadászását. A Global War on Terror (GWOT) keretein belül került az Egyesült Államok és a világ látókörének középpontjába Afganisztán. Az ország már évtizedek óta háborúban állt. Előbb külső (Szovjetunió) majd belső (tálibok, klánok, törzsek) agresszorok tették tönkre. A tálibok vezette ország menedéket nyújtott az Al Qaidának, így ez az ország vált a szervezet központjává. Ez volt a gyakorlati oka annak, hogy az Egyesült Államok végül támadást indított 2001. október 7-én. Az elejétől fogva világos volt mindenki számára, hogy ez nem reguláris hadviselés keretein belül végbemenő háború lesz. A győzelem érdekében az Egyesült Államok teljes hatalmi palettáját be kellett vetni, beleértve a diplomáciai, a gazdasági, a katonai, és az információs területek nyújtotta lehetőségeket. Egyértelművé kellett tenni a világ számára, hogy ez nem egy muszlimok ellen irányuló vallási alapú háború, hanem kizárólag a terrorista csoportok ellen irányul. Emellett szükséges volt tájékoztatni az afgán népet, de főleg az afgán ellenzékét a tervekről.⁹

OPERATION ENDURING FREEDOM

A Tartós Szabadság hadművelet (*Operation Enduring Freedom*)¹⁰ volt a válasz az Egyesült Államokat ért támadásra. A fő cél az volt, hogy elpusztítsák az Al Qaida vezetőségét és erőit, példát statuálva és ezzel üzenve a világ többi hasonló szervezetének, továbbá felszámolni a terrorszervezet Afganisztánban található bázisait. A tálibokra vonatkozóan az Egyesült Államok célja a hatalmuk megdöntése, vezetőik elpusztítása, valamint az országból való kiűzése volt. Afganisztán stabilizálásával az volt a cél, hogy azt többé terroristák ne használhassák bázisnak és onnan többet ne tudjanak támadást intézni sem az Egyesült Államok, sem a szövetségesei ellen. A hadművelet kidolgozásával a USCENTCOM¹¹ parancsnokát, Tommy Franks tábornokot bízták meg, akinek a már feljebb említett célokat kellett megvalósítania. Franks számára az első lépés az volt, hogy meghatározzák az Al Qaida súlypontját (*Center of Gravity – COG*). Ezek az ország távoli pontjain található erődök és barlangrendszerek voltak. Azonban ezek felszámolásához nagyszámú szárazföldi erőre volt szükség. A másik súlypont a tálib vezetés volt. Amennyiben sikerül legyőzni és elűzni az őket az országból, úgy várhatóan egy új kormány elűzné az Al Qaidát is. Ebben a

⁸ Press release: Washington Post. Rumsfeld on NBC's 'Meet The Press'. Forrás: http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/specials/attacked/transcripts/nbctext_093001.html (2016.09.09.)

⁹ Donald P. WRIGHT; A Different Kind of War; Combat Studies Institute Press, US Army Combined Arms Center, Fort Leavenworth, KS; 2010 május. 29-34. oldal

¹⁰ Tartós Szabadság Hadművelet. Az amerikai védelmi minisztérium, afganisztáni háborúnak adott hivatalos és összefoglaló neve

¹¹ Az USA területi parancsnoksága, amely a Közel-Kelet, Észak-Afrika és Közép-Ázsia országaiban zajló műveletekért felelős.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

helyi lázadó erők kiemelkedő szerepet tölthettek be, akiket az Egyesült Államok és szövetségesei különleges műveleti erőkkel, valamint a légierő és a haditengerészet precíziós eszközeivel támogatott.¹² A legfőbb helyi szövetségesek az Északi Szövetség, valamint a Hamid Karzai által vezetett pashtuk voltak.¹³

A hadművelet az Egyesült Államok és Nagy Britannia légitámadásaival vette kezdetét. Ezt megelőzően a CIA már megkezdte az afgán ellenállókkal a tárgyalásokat a tálib kormány megbuktatásáról. Ez azért volt kifejezetten fontos, mert az Egyesült Államok nem kívánt nagyszámú katonai erőt állomásoztatni az országban, valamint Afganisztán zártságából adódóan nehézkes volt a szállítás. Az Egyesült Államok legnagyobb helyi szövetségese az Északi Szövetség volt, mely nem sokkal a légitámadások után sorozatban foglalta vissza a kisebb-nagyobb városokat a táliboktól. November 13-án már a fővárost, Kabult is elfoglalták, ahonnan harc nélkül menekültek el a tálibok. A tényleges győzelmet azonban Kandahar elfoglalása jelentette. A város nemcsak a tálibok központja volt, de spirituális jelentősége is nagy volt.¹⁴

Miután mindenki győzelemként értelmezte az addig történeteket, 2003. május 1-én Donald Rumsfeld bejelentette, hogy a jelentősebb harci tevékenységeknek vége Afganisztánban és megkezdődik az ország újjáépítése.¹⁵ George W. Bush, eltökélt volt eleinte Afganisztán stabilizálásában, amelyben szövetségesei is támogatták. A Virginiai Katonai Intézetben (*Virginia Military Institute – VMI*) elhangzott beszédében kihangsúlyozta, hogy tisztán katonai erővel nem érhető el a béke. Szükség van arra, hogy az Egyesült Államok segítséget nyújtson Afganisztán újjáépítésében. Beszédében kijelentette, hogy az európai Marshall segélyhez hasonló támogatást kell nyújtani az országnak, ha valóban hosszú távú békét kívánnak elérni. Ezen felül segítséget kell nyújtani az új afgán nemzeti biztonsági erők felépítésében és kiképzésében.¹⁶ Az első cél hamar teljesült, a tálibokat látszólag kiűzték az országból és megkezdődhetett egy új cél megvalósítása, amely nem kisebb feladat volt, mint egy stabil, fejlődő és demokratikus Afganisztán létrehozása.

A GYORS GYŐZELEM UTÁN

A gyors győzelmet követően kezdetét vette a Bonn konferencia, melynek célja Afganisztán jövőjének rendezése volt. Amerikai nyomásra Hamid Karzai lett az ország átmeneti vezető-

¹² MAJ John G. CLEMENT; Operation Enduring Freedom as an Enabling Campaign in the War on Terrorism; School of Advanced Military Studies United States Army Command and General Staff College Fort Leavenworth, Kansas AY 02-03; 30-32. oldal

¹³ Griff WITTE: Afghanistan War. 2016. Forrás:

<https://www.britannica.com/event/Afghanistan-War#ref1081481> (2016.09.10.)

¹⁴ Griff WITTE: Afghanistan War. 2016. Forrás:

<https://www.britannica.com/event/Afghanistan-War> (2016.09.10.)

¹⁵ Press release. CNN. Rumsfeld: Major Combat over in Afghanistan. 2003. Forrás:

<http://edition.cnn.com/2003/WORLD/asiapcf/central/05/01/afghan.combat/> (2016.09.11.)

¹⁶ James DAO: A nation challenged: The President. Bush sets role for U.S. in Afghan Rebuilding. 2002. Forrás: <http://www.nytimes.com/2002/04/18/world/a-nation-challenged-the-president-bush-sets-role-for-us-in-afghan-rebuilding.html> (2016.09.11.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

je addig, amíg le nem zajlanak a parlamenti választások.¹⁷ Az afganisztáni delegáció kérényezte, hogy az ENSZ támogassa az átmeneti kormányzatot annak érdekében, hogy biztonságban hozhassák létre az új állami struktúrát. A kérésnek eleget téve az ENSZ Biztonsági Tanács 1386-os határozata alapján létrehozták a Nemzetközi Biztonsági és Támogató Erőket (*International Security and Assistance Force – ISAF*)¹⁸. Az ISAF egy nemzetközi misszió volt, melynek feladata volt Kabul és környéke biztonságának javítása, ezzel is támogatva az átmeneti kormány munkáját és növelve a biztonságérzetet.¹⁹

Úgy tűnt, hogy a dolgok rendben haladnak. A teljes nemzetközi közösség figyelme Afganisztánra fókuszálódott, az Egyesült Államok példát statuált. Gyorsan, sikeresen, és kevés áldozattal²⁰ véget vetett a tálbi uralomnak, az Al Qaidát elűzte. Az afganisztáni eseményeket vizsgálva a 2003-as év több szempontból is különleges volt. Miután Szaddam Huszein megtagadta, hogy elhagyja Irakot, az amerikai titkosszolgálatok pedig biztos információkra hivatkozva jelentették, hogy tömegpusztító fegyverek találhatóak az országban, az Egyesült Államok és Nagy Britannia inváziót indítottak. A támadás 2003. március 20-án indult meg és a világ újra egy reguláris háborút láthatott. A sokak által Második Öbölháborúnak nevezett invázió szintén hamar véget ért. Az Egyesült Államok itt is elsőprő és gyors győzelmet aratott. Azonban ez az invázió mind az amerikai, mind a nemzetközi figyelmet elvonta Afganisztánról, a katonai erőről és a pénzről nem is beszélve. A gyors reguláris győzelmet több év békefenntartás és lázadók elleni harc követte.²¹

A NATO SZEREPVÁLLALÁSA

Egy másik fontos esemény, amely meghatározó volt Afganisztán szempontjából az az, hogy az ISAF feletti parancsnokságot 2003 augusztusában átvette a NATO. Ennek legfőbb oka az volt, hogy egy folyamatos stabil vezetés jöjjön létre, mivel az ENSZ rotációs parancsnoki rendszere komoly nehézségekkel járt.²² A NATO szempontjából ez kiemelkedően fontos esemény volt. Ez volt első alkalom, hogy a szervezet Európa határain kívül vállalt szerepet. A lépés a hidegháború lezárását követő útkeresésben is rendkívül fontosnak bizonyult, hiszen ezt követően vált prioritássá a NATO számára a válságkezelés, mint új feladat. Kezdetben az ISAF²³ felhatalmazása csak Kabulra vonatkozott, azonban 2004-től

¹⁷ UN.org Agreement on Provisional Arrangements in Afghanistan Pending The Re-Establishment of Permanent Government Institutions. Forrás: <http://www.un.org/News/dh/latest/afghan/afghan-agree.htm> (2016.09.12.)

¹⁸ Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő (International Security Assistance Force)

¹⁹ ENSZ BT. 1386-os határozat. Forrás:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/708/55/PDF/N0170855.pdf?OpenElement> (2016.09.12.)

²⁰ Press release. Forrás: <http://icasualties.org/oef/> (2016.09.12.)

²¹ The Editors of Encyclopedia Britannica. Iraq War. Forrás: <https://www.britannica.com/event/Iraq-War> (2016.09.12.)

²² Press release: Insitute for the Study of War. Forrás: <http://www.understandingwar.org/international-security-assistance-force-isaf> (2016.09.15.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

folyamatosan terjesztették ki a misszió hatáskörét. Az első ütemben az északi területeken elhelyezkedő Tartományi Újjáépítési Csoportokat (*Provincial Reconstruction Team – PRT*) 2004. októberig mind átvette a szervezet. Az ezt követő második fázisban a nyugati területek kerültek ISAF ellenőrzés alá, majd a harmadik fázis délre, a negyedik pedig keletre terjesztette ki az ISAF felelősségét. Az ország teljes területének ellenőrzés 2006 végére került az ISAF és ezáltal a NATO alá.²⁴ A területi bővítés háttérben fontos szerepet játszott, hogy az amerikaiaknak szükségük volt némi segítségre az Irakban megkezdett és be nem fejezett háború miatt.

ISAF

Az ISAF feladatköre lényegében biztonsági és segítségnyújtási volt és ez a területi bővítés során sem változott. A cél az afgán kormány támogatása, a szükséges biztonság fenntartása volt. Emellett a biztonsági szektor reformja, az Afgán Nemzeti Hadsereg (*Afghan National Army – ANA*), valamint az Afgán Nemzeti Rendőrség (*Afghan National Police – ANP*) kiképzése, támogatása és tanácsadása, valamint a megfelelő civil kontroll kiépítése jelent meg hangsúlyos elemként. Segítségnyújtás az újjáépítésben és a fejlesztésekben, a kormányzat hatalmának kiterjesztése és stabilizálása a PRT-kon keresztül valósult meg. Ezek mellett szerepet kapott a drog elleni küzdelem is, amely azonban csak kiegészítő feladatként szerepelt.²⁵

A PRT koncepció lényegében az ISAF kihelyezett bázisa az adott tartományban. A PRT az ISAF-en belül létrehozott koncepció volt, amely az ISAF céljait volt hivatott megvalósítani, támogatni helyi, azaz tartományi szinten. A biztonsági szektor reform és a biztonság növelése mellett különböző újjáépítéseket, valamint fejlesztéseket kezdeményeztek, felügyeltek és biztosították hozzá a szükséges erőforrásokat. A PRT-k keretein belül civilkatonai egységek tevékenykedtek, igaz sok esetben a civilek aránya csupán 5% körüli volt. A vezetésüket a különböző résztvevő államok végezték, köztük Magyarország is, Pol-e Khomriban, Baghlan tartományban.²⁶ Az ISAF kiképzési célja az volt, hogy létrehozzanak egy erős, ütőképes afgán hadsereget és rendőrséget, amelynek feladata egy stabil, fejlődő Afganisztán létrehozása érdekében a belső rend fenntartása, a tálibok távoltartása és viszszerzése volt. Ez azonban egyre nehezebbé vált, ugyanis ahogy vette át a területeket az

²⁴Press release: ISAF's Mission in Afghanistan (2001-2014) Forrás:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm (2016.09.15.)

²⁵Cameron SCOTT; Assessing ISAF: A Baseline Study of NATO's Role in Afghanistan; British American Security Information Council; 2007. 3. oldal

²⁶ Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma: Magyar szerepvállalás Afganisztánban (ISAF, PRT). Forrás:

http://www.mfa.gov.hu/kum2005/Templates/alapsablon.aspx?NRMODE=Published&NRORIGINALURL=%2Fkum%2Fhu%2Fbal%2FKulpolitikank%2FBiztonsagpolitika%2FMagyarorszag_a_NATOban%2Fmagy_szerep_afganisztanban.htm&NRNODEGUID=%7B5702CD0A-98B0-48A7-A9B3-7A9B15F851E9%7D&NRCACHEHINT=NoModifyGuest&printable=true (2016.09.17.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

ISAF, úgy növekedett a támadások száma is.²⁷ Emellett az ország déli részén már viszonylag korán folyamatos harcok folytak az afgán és a szövetséges erők, valamint a tálibok között.²⁸

A KILÁTÁSOK ROMLÁSA 2006-TÓL

Miután az ISAF átvette az ország teljes területe feletti ellenőrzést, valamint a PRT-k is mind ISAF parancsnokság alá kerültek, rendeződni látszottak a viszonyok. Egy vezetés alá kerültek a szövetséges erők, valamint az Egyesült Államok is folytatta az OEF hadműveletet. Sajnos azonban a biztonsági helyzet messze nem volt ideális. Az ISAF erők létszáma 2006-ra már 30 ezer fő fölé emelkedett, azonban még ez is kevésnek bizonyult. Ennek az egyik oka az volt, hogy a nemzetközi erők olyan helyeken kezdték meg feladataikat, amelyek addig alig voltak jelen, ezért kezdettől fogva nagyobb volt a tálibok támogatása. Ilyen területek voltak például Helmand, vagy Kandahar. A másik ok az volt, hogy a lázadók száma folyamatosan gyarapodott, mivel egyre többen szöktek vissza a szomszédos Pakisztánból és máshonnan, hogy folytassák harcukat a nyugati erők ellen.²⁹ Emellett előfordult, hogy a szövetségesek által végrehajtott légitámadások keretében haltak meg civilek, például az elhíresült uruzgani esküvő megtámadása még 2002-ben.³⁰ Ez komoly probléma volt, hiszen amennyiben a szövetségesek nem tudják megvédeni a civileket, úgy azok könnyen átpártolhatnak a tálibokhoz, akik alternatívát jelentenek a központi kormánnyal szemben. Mivel hivatalos statisztikát nem készítettek a kezdetektől, ezért nehéz biztosra mondani, hogy mikor javult vagy romlott a helyzet, de egyértelmű volt, hogy a céltól még messze voltak az eredmények.³¹ Emellett döntőnek bizonyult, hogy Hamid Karzai vezetésével hozták létre az új afgán kormányt. Afganisztánban rendkívül erős napjainkban is a tribalizmus, a törzsek és klánok vezetői továbbra is nagy befolyással rendelkeznek saját csoportjukon belül. Ezt az elhanyagolhatatlan tényt a bonni konferencia résztvevői az új afgán alkotmány megalkotásánál nem vették figyelembe. Egy erős centralizált államot akartak létrehozni, lényegében a törzsi vezetők jóváhagyása nélkül. Ez eleve ellenszenvet ébresztett az ISAF „békefenntartó” katonáival szemben.³²

Látható, hogy a NATO a kezdetektől fogva komoly kihívásokkal állt szemben, aminek megoldásához konszenzusra volt szükség. Ugyan minden tagállam kijelentette, hogy elkötelezett Afganisztánnal kapcsolatban, de mindenki máshogy kívánt a küldetéshez hozzájárulni.

²⁷ Press release: ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) Forrás: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm (2016.09.16.)

²⁸ SZENES Zoltán; A NATO békeműveletek Afganisztánban (ISAF) és a védelemgazdaság kérdései; Hadtudomány 2008/3–4 1-2. oldal

²⁹ SCOTT. Assessing ISAF. 4. oldal

³⁰ Press release: The Guardian. Civilian catastrophe as US bombs Afghan wedding. 2002. Forrás: <http://www.rawa.org/s-wedding.htm> (2016.09.21.)

³¹ SCOTT. 4. oldal

³² SUSHENTSOV A.: Current U.S. strategy in Afghanistan: analytical framework / A. Sushentsov // Trends, Prospects and Challenges of Globalization. - Saint-Petersburg: University Press, 2008. 42-46. oldal

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

rulni. Egyes államok, mint például Németország nem kívántak a harcokban részt venni és inkább a fejlesztések támogatását részesítették előnyben. Lengyelország önként vállalta a déli, dél-keleti területeken való katonai részvételt. A legtöbb állam úgy indította meg kontingenseit Afganisztánba, hogy csak felügyelet, fejlesztés és újjáépítés lesz a feladatuk, míg a harcokat az Egyesült Államok fogja vívni. Az is egyértelművé vált, hogy a „könnyű lábnyom” (*light footprint*) koncepció, amely kevés szárazföldi erő bevetésére és a helyi erők elsődleges alkalmazására épült, nem hozza meg a várt eredményeket. Lényegében a NATO egy olyan feladattal találta magát szemben, amire nem készült fel és nem rendelkezett sem a szükséges létszámmal, sem a megfelelő anyagi háttérrel.³³

A problémák megoldására ideális platformnak bizonyult a NATO rigai csúcsa, amelynek központi témája Afganisztán kezelésének kérdése volt. Egyértelműen kijelentették, hogy a két fő kitűzött cél, a biztonság és a fejlődés, csak együtt, egymással párhuzamosan valósulhat meg.³⁴ Ez a gyakorlatban azt eredményezte, hogy némileg csökkentették a hazai szabályozásokat az Afganisztánban szolgáló katonákra vonatkozóan. Ezzel bővítették a mandátumukat és megegyeztek, hogy vészhelyzet esetén minden nemzet támogatni fogja katonailag a másikat. Egy határozott stratégiai váltás azért nem volt lehetséges, mert az iraki háború következtében kialakult ellenérzések ezt nem tették lehetővé.³⁵

AZ OBAMA ADMINISZTRÁCIÓ

A fordulat éve 2008 volt, amelyhez több tényező is hozzájárult. George W. Bush elnökségének utolsó évében maga is látta, hogy Afganisztánban nem úgy zajlanak az események, ahogy azt tervezték. Megduplázta az országban állomásozó katonák számát, így 2008-ra 40.000 amerikai katona teljesített már szolgálatot.³⁶ Az igazi változást azonban az új amerikai elnök, Barack Obama nevéhez volt köthető. Barack Obama már választási kampányában is komoly hangsúlyt helyezett az Afganisztáni háborúra. Úgy gondolta, hogy az iraki háború egy teljesen felesleges háború volt, amely elvonta a figyelmet az Afganisztán és Pakisztán felől jövő a valódi veszélyről.³⁷

Már elnökjelöltként az volt Obama célja, hogy az iraki háborút a lehető leghamarabb lezárja és az ott felszabaduló figyelmet Afganisztánra fordítsa. Megválasztását követően, készítettett egy stratégiai áttekintést az afganisztáni háborúra vonatkozóan. Az elemzés

³³ Henrik B. LARSEN; International Security Program; NATO In Afghanistan: Democratization Warfare, National Narratives, And Budgetary Austerity; Harvard Kennedy School, Belfer Center for Science and International Affairs; 2013.december. 4-6. oldal

³⁴NATO After Riga. Prevailing in Afghanistan, Improving Capabilities, Enhancing Cooperation NATO Public Diplomacy Division. 1110. Brussels-Belgium 2006. 1-4. oldal

³⁵ Henrik B. LARSEN: NATO In Afghanistan: Democratization Warfare, National Narratives, And Budgetary Austerity, Harvard Kennedy School, Cambridge. 2013. 5-7. oldal

³⁶Paul D. MILLER. Obama's Failed Legacy in Afghanistan. Volume 11. Number 5. 2016. Forrás: <http://www.the-american-interest.com/2016/02/15/obamas-failed-legacy-in-afghanistan/> (2016.10.1.)

³⁷ Press release: NY Times. Obama's Remarks on Iraq and Afghanistan. 2008. Forrás: <http://www.nytimes.com/2008/07/15/us/politics/15text-obama.html> (2016.10.1.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

hatására az a döntés született, hogy új stratégiára van szükség Afganisztánt illetően.³⁸ Egy veteránoknak tartott beszédében azt állította, hogy az afganisztáni háború egy szükséges háború volt. Ezt azzal indokolta, hogy innen indították a szeptember 11-i támadásokat és az Al Qaida újabbakat kíván végrehajtani. Amennyiben hagyják Afganisztánt visszakерülni a tálibok kezébe, úgy újra bázisként fogják használni az országot a terroristák.³⁹

ÚJ AFGANISZTÁNI STRATÉGIA

Obama céljai Afganisztánra vonatkozóan a következők voltak: szétbomlasztani, leszerelni és legyőzni az Al Qaidát; elősegíteni egy alkalmasabb, hatékonyabb és megbízhatóbb afgán kormány létrejöttét; forrást biztosítani és végrehajtani egy hatásos civil-katonai felkelés elleni hadjárat számára. Ezen célok megvalósításához Obama elrendelte 21.000 amerikai katonára Afganisztánba vezénylését, valamint 2 milliárd dollár anyagi támogatást és civil szakértők odaküldését.⁴⁰ Az Afganisztánban állomásozó amerikai erők száma 2009 májusára már elérte az 50.000-et.⁴¹ Az új stratégia célja a civilek védelme, járőrözés a közöttük megbúvó tálibok levadászásával, valamint a megfelelő állami működést elősegítő intézmények erősítése és a jó kormányzás feltételeinek megteremtése.⁴² Az új stratégia megvalósításához a létszámbővítésen kívül Obama meghozott még egy kiemelten fontos és szokatlan döntést. Leváltotta az aktuális hadszíntéri parancsnokot, David McKiernan tábornokot, amire a koreai háború óta nem volt példa. A célok biztosítására Stanley McChrystal tábornokot nevezte ki. Barack Obama drasztikus változásokat kívánt végrehajtani az afganisztáni hadszíntéren. Miután McChrystal felmérte a helyzetet és nekilátott a katonai stratégia kialakításának, hamar megállapította, hogy a rendelkezésre álló erőkkel nem tudja elérni a kívánt célt. Obama felé jelezte, hogy amennyiben nem bocsájt rendelkezésére további egységeket, úgy az egész háború el fog veszni.⁴³ McChrystal tábornok augusztusi jelentésében úgy jellemezte a helyzetet, hogy három választási lehetősége van Obama elnöknek:

³⁸ Press release: The White House. Remarks by the President on a New Strategy for Afghanistan and Pakistan. Forrás:

<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-a-new-strategy-afghanistan-and-pakistan> (2016.10.2.)

³⁹ Sharyl Gay STOLBERG. NY Times. Obama Defends Strategy in Afghanistan. 2009. Forrás: <http://www.nytimes.com/2009/08/18/us/politics/18vets.html> (2016.10.2.)

⁴⁰ Paul D. MILLER. Obama's Failed Legacy in Afghanistan. Volume 11. Number 5. 2016. Forrás: <http://www.the-american-interest.com/2016/02/15/obamas-failed-legacy-in-afghanistan/> (2016.10.3.)

⁴¹ The Associated Press. Military Times. A timeline of U.S. troop levels in Afghanistan since 2001. 2016. Forrás: <http://www.militarytimes.com/story/military/2016/07/06/timeline-us-troop-levels-afghanistan-since-2001/86755782/> (2016.10.3.)

⁴² Valentina TADDEO; U.S. Response to Terrorism: A Strategic Analysis of the Afghanistan Campaign; Journal of Strategic Security; Volume 3, Number 2, volume 3, n.o. 2: summer 2010. article 3., 8. oldal

⁴³ Griff WITTE: Afghanistan War. 2016. Forrás: <https://www.britannica.com/event/Afghanistan-War> (2016.10.5.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

1. Bocsásson rendelkezésére további 80.000 katonát, ezzel alacsony kockázatúvá téve a felkelés elleni hadjárat sikerességét;
2. Közepes kockázatúvá tehető, ha 40.000 katonát biztosít;
3. Magas kockázatúvá, ha 20.000 katonát biztosít.⁴⁴

Obama készítetett egy újabb felülvizsgálatot, amelynek eredménye alátámasztotta az igényeket, ezért megadta a szükséges támogatást. A 20.000 fős bővítés inkább egy terror-ellenes művelet végrehajtásához volt elég. Ennek az volt az előnye, hogy jóval olcsóbban és beláthatóbb időn belül lett volna végigvihető, mint a nemzetépítés. Obama sokak szerint azonban a legrosszabb döntést hozta és a kértnél alacsonyabb létszámot megadva, megmaradt a régi stratégiánál.⁴⁵ A West Point-i katonai akadémián jelentette be, hogy további 30.000 katonát küld Afganisztánba az ország stabilizálása érdekében. A beszéd különlegessége az volt, hogy egyben kivonulásról is beszélt.⁴⁶ A létszám-bővítés következtében az Afganisztánban állomásozó amerikai erők elérték a 100.000 főt 2010-ben.⁴⁷ McChrystal egyik fő célja az volt, hogy minél hamarabb kezdjék meg az afgán biztonsági erők alkalmazását. Kezdetben természetesen amerikai, vagy más szövetséges erőkkel közösen. Ez kulcsfontosságú volt ahhoz, hogy az amerikaiak minél hamarabb megkezdhessék erők a kivonását.⁴⁸

Az első erősítések érkezésének következtében megkezdődhetek olyan támadó műveletek, melyek már jó ideje vártak magukra. A fő célpontok Helmand tartományban voltak találhatóak, amely a tálib lázadók központja volt. Az első ilyen művelet a Párduc Mancs Hadművelet (*Operation Panther's Claw*) volt. Ezt a támadást brit erők hajtották végre. A művelet, amely 2009. június 19-től július 20-ig tartott és több mint 10 brit katona életét követelte, sikeresnek bizonyult.⁴⁹ Ennek a műveletnek a támogatására indult meg az amerikaiak által vezetett Sújtó Kard Hadművelet (*Operation Striking Sword*), vagy *Operation Khanjar*. A hadműveletet 4.000 amerikai tengerészgyalogos és 650 afgán katona hajtotta végre. A szükséges légi, valamint logisztikai támogatást a NATO biztosította. A cél Helmand tartomány dél-keleti részének visszafoglalása volt. A győzelem itt is hamar bekövet-

⁴⁴ Marybeth P. ULRICH; General Stanley McChrystal Affair: A Case Study in Civil-Military Relations; 2011 sprng; 89. oldal

⁴⁵Paul D. MILLER. Obama's Failed Legacy in Afghanistan. Volume 11. Number 5. 2016. Forrás: <http://www.the-american-interest.com/2016/02/15/obamas-failed-legacy-in-afghanistan/> (2016.10.6.)

⁴⁶Press release: Barack Obama. Speech at West Point. 2009. Forrás:

<http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamawestpointafghanistan.htm> (2016.10.7.)

⁴⁷The Associated Press. Military Times. A timeline of U.S. troop levels in Afghanistan since 2001. 2016. Forrás:

<http://www.militarytimes.com/story/military/2016/07/06/timeline-us-troop-levels-afghanistan-since-2001/86755782/> (2016.10.7.)

⁴⁸ Eric SCHIMTT. NY Times. Obama Issues Order for More Troops in Afghanistan. 2009. Forrás: <http://www.nytimes.com/2009/12/01/world/asia/01orders.html> (2016.10.7.)

⁴⁹Chirs HUGHES. Mirror. Panther's Claw operation in Afghanistan end sin allied victory. 2009. Forrás: <http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/panthers-claw-operation-in-afghanistan-ends-409174> (2016.10.8.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

kezett. Bár a területet sikerült elfoglalni, kérdés volt, hogy az mennyire vált ellenőrizhetővé, mennyire sikerült a központi kormányzat erejét a tartományban megerősíteni és a helyiek szívét megnyerni. Az is kérdéses volt, hogy győzelemnek lehet-e nevezni azt, ha a tálibok arrébb vonulnak, és máshonnan folytatják gerilla háborújukat.⁵⁰ A legnagyobb volumenű műveletet, az *Operation Moshtarak*, 2010-ben indult meg. A teljes támadó erő 15.000 fő volt melynek több mint 60%-át az afgán nemzeti hadsereg kötelékei szolgáltatták. Mellettük amerikai, brit, kanadai és egyéb szövetséges katonák vettek részt. Moshtarak azt jelenti együtt, ezzel is hangsúlyozva az együttműködést az afgán és a szövetséges erők között. A művelet az afgán kormány, valamint a helmandi tartományi kormányzat kérésére indult meg.⁵¹ A hadművelet célja volt, hogy megtisztítsák a tartomány központi területeit, kiűzzék a tálibokat és elfoglalják Marjah városát. A város a tálibok egyik főhadiszállása volt és nem mellesleg az ópium kereskedelem, valamint termesztés egyik központja is. Az új stratégia elemeként előre értesítették az itt lakókat a támadás szándékáról, hogy fel tudjanak készülni és elbújjanak a harcok elől.⁵² Bár a művelet katonailag sikeres volt, a kormányzat nem tudta pozícióját stabilizálni a régióban.⁵³

Az Obama adminisztráció stratégiája nem volt maradéktalanul sikeres. Bár voltak katonai sikerek, de azokat beárnyékolta az elszenvedett veszteségek. A lázadók által indított támadások száma 65%-al nőtt 2009 nyarától és az év folyamán több mint 300 amerikai katona vesztette életét, amely kétszerese az előző évinek. Ezek a számok tovább csökkentették a háború támogatottságát az Egyesült Államokban.⁵⁴ Még nagyobb veszteségek következtek be 2010-ben, amihez hozzájárult, hogy ebben az évben jóval nagyobb létszámmal volt jelen az Egyesült Államok Afganisztánban és komoly harcokat indítottak a tálibok által uralt területek ellen. Az év legváratlanabb eseménye azonban csak ezután következett. Obama alig egy év után felfüggesztette Stanley McChrystal tábornokot. Az ok egy, a Rolling Stones magazinban megjelent újságcikk volt. A cikk írásának idején McChrystal és belső köre gyakran degradálóan beszélt az Obama adminisztráció több magas beosztású politikusáról, például Joe Biden amerikai alelnökről. Az új tábornok David Petraeus lett, azonban Obama kijelentette, hogy a stratégiában ez semmilyen változást

⁵⁰Gilbert MERCIER. News Junkie Post. Is Operation „Strike Of The Sword” The Right Strategy for Afghanistan?. 2009. Forrás: <http://newsjunkiepost.com/2009/07/03/is-operation-strike-of-the-sword-the-right-strategy-in-afghanistan/> (2016.10.10.)

⁵¹News Release: ISAF Joint Command- Afghanistan. 2010. Forrás: http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2010_02/20110310_100201-media-backgrounder-operation-moshtarak.pdf (2016.10.10.)

⁵²Press release: BBC. Operation Moshtarak: Assault in Helmand Province. 2010. Forrás: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/8500903.stm (2016.10.13.)

⁵³Leigh NEVILLE, Shawn CARPENTER; Enduring Freedom: Afghanistan 2001-2010.; Osprey Publishing LTd.; 2011, 16. oldal

⁵⁴Paul D. MILLER. Obama's Failed Legacy in Afghanistan. Volume 11. Number 5. 2016. Forrás: <http://www.the-american-interest.com/2016/02/15/obamas-failed-legacy-in-afghanistan/> (2016.10.14.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

nem jelent.⁵⁵ Összességében 2010 volt a legnagyobb veszteségekkel járó év az afganisztáni háborúban, nemcsak az Egyesült Államok, hanem a több szövetséges számára is.⁵⁶

EREDMÉNYEK IDŐSZAKA

A következő év ellenben sok pozitív eredményt hozott. Az első rendkívüli siker a tálibok terjeszkedésének megállítása, sőt visszafordítása volt az ország déli területein Helmand, Kandahar és Urghuz tartományokban. Ennek egyik oka az volt, hogy Pakisztánban több tálib vezetőt is sikerült likvidálni vagy letartóztatni.⁵⁷ A másik ok pedig az volt, hogy sikeresen hoztak létre egy alulról felfelé szerveződő önvédelmi rendszert. Ezt a NATO és az afgán vezetők találták ki, amelynek értelmében maguk a helyiek is tevékenyen részt vettek a biztonság növelésében és a tálibok elleni harcban. Az Afgán Helyi Rendőr (*Afghan Local Police – ALP*) program,⁵⁸ melyet Hamid Karzai elnök is támogatott, azzal a céllal jött létre, hogy rombolja a Tálib befolyást Helmand régióban és jobban összekapcsolja a helyieket a tartományi kormányzattal. Ezek az önvédelmi csoportosulások a NATO és az afgán belügyminisztérium felügyelete alá tartoztak és az alapján lettek kiválasztva, majd felfegyverezve, hogy korábban hol harcoltak a tálibok ellen a lakosok.⁵⁹ Természetesen a létszám-bővítés és a már leírt hadműveletek is hozzájárultak a javuláshoz. Kulcsfontosságú volt még, hogy sikerült egyezsége jutni helyi lázadókkal is a tálibok ellen.⁶⁰

A legfőbb győzelem, amely több szempontból is a legnagyobb jelentőséggel bír, az Oszama Bin Laden megtalálása és likvidálása volt. 2011. május 1-én került sor arra a tűzharcra, amelyben Oszama Bin Laden életét vesztette. A hírszerzés már 2007-től nyomozott Bin Laden egyik embere után és ez vezette el végül őket Bin Laden rejték helyére. A helyszín pakisztáni Abbottabad volt. Az amerikai haditengerészet egy különleges SEAL osztaga hatolt be az épületbe, majd került tűzharcba és lőtte le Bin Ladent. Szimbolikus értelemben ez messze a legnagyobb siker volt az afganisztáni háború megkezdése óta.⁶¹

A sikereken felbuzdulva egyre gyakrabban került előtérbe a kivonulás gondolata. Maga Obama is hangadója volt ennek, hiszen ezt ígérte választóinak. A választások közeledtével

⁵⁵ Helen COOPER, David E. SANGER. Obama Says Afghan Policy Won't Change After Dismissal. 2010. Forrás:

<http://www.nytimes.com/2010/06/24/us/politics/24mcchrysal.html?pagewanted=all> (2016.10.16.)

⁵⁶Alissa J. RUBIN. 2010. Is Deadliest Year for NATO in Afghan War. 2010. Forrás:

<http://www.nytimes.com/2010/09/22/world/asia/22afghan.html> (2016.10.16.)

⁵⁷ Carlotta GALL. Losses in Pakistani Haven Strain Afghan Taliban. 2011. Forrás:

http://www.nytimes.com/2011/04/01/world/asia/01taliban.html?_r=3&hp (2016.10.17.)

⁵⁸ Local Afghan Police program

⁵⁹ Seth G. JONES. Beating Back the Taliban. 2011. Forrás: http://foreignpolicy.com/2011/03/15/beating-back-the-taliban-2/?wp_login_redirect=0 (2016.10.18.)

⁶⁰Rajiv CHANDRASEKARAN. Tribe's deal with Afghan government offers chance of peace in southwest district. 2011. Forrás:

<http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2011/01/04/AR2011010405489.html?sid=ST2011010405807> (2016.10.18.)

⁶¹Press release: CNN. Death of Osama bin Laden Fast Facts. 2011. Forrás:

<http://edition.cnn.com/2013/09/09/world/death-of-osama-bin-laden-fast-facts/> (2016.10.20.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

teljesen érthető volt, hogy ezen ígéretének eleget tegyen úgy, hogy az eddigi munka ne vesszen kárba. A *Transition*⁶², azaz átmenet megkezdéséhez szükség volt a további erők jelenléte jogi kereteinek meghatározásához. A Stratégiai Együttműködési Megállapodás a kivonulás és a két ország, Afganisztán és az Egyesült Államok közötti távú együttműködését volt hivatott rendezni. A megállapodás legfőbb célkitűzései a következők voltak:

- a közösen elismert demokratikus értékek védelme és támogatása;
- hosszú távú biztonság fejlesztése,
- a regionális biztonság megerősítése;
- szociális és gazdasági fejlődés;
- megerősíteni az afgán intézményeket és a kormányzatot.

Az erők jelenlétének esetében a felek kihangsúlyozták, hogy nem lesznek állandó amerikai bázisok az ország területén, hiszen ez nem célja egyik félnek sem. Az amerikai erők számára rendelkezésre bocsájtják az épületeket és egyebeket amennyiben a szükség úgy kívánja. Emellett a felek megállapodtak az Afganisztán - Egyesült Államok Kétoldalú Bizottság felállításáról, amelynek tagjai a két állam külügyminisztere volt.⁶³

Az Egyesült Államokkal párhuzamosan a többi NATO tagállam is megkezdte erői kivonásának tervezését. A tagállamok vezetői a 2010-es lisszaboni csúcson deklarálták az átmenet végrehajtása iránti igényüket. Természetes módon azt az Egyesült Államokkal párhuzamosan hajtva végre, hiszen az USA nélkül nem is lennének képesek fenntartani a missziót. A lisszaboni csúcstól deklarálták még, hogy szintén 2014-re tervezik az ellenőrzés, és a biztonság teljes felügyeletének afgán erőknek való átadását. Kijelentették azonban, hogy kivonulásuk nem időhöz, hanem állapothoz kötött, ezzel is jelezve, hogy nem akarják cserbenhagyni az országot. Kijelentették még, hogy nem hagyják magára Afganisztánt, amely fontos szövetséges.⁶⁴ A 2012-es chicagói csúcson megerősítették megállapításukat, miszerint az ISAF misszió 2014. december 31-én véget ér. Megállapításra került, hogy a feladatok átadása terv szerint halad, az Afgán Nemzeti Biztonsági Erők (*Afghan National Security Forces – ANSF*) folyamatosan veszik át az ellenőrzést az ország újabb és újabb területei felett. Az ISAF prioritása áthelyeződött a harci tevékenységről az afgán erők támogatására, a tanácsadásra és a kiképzésre.⁶⁵

⁶² A Transition időszak a 2011 júliusától megkezdődő haderő kivonás, valamint a harci és biztonsági feladatok átruházását takarta, amely egészen 2014-ig tartott.

⁶³ Press release: The White House. Fact Sheet: The U.S.- Afghanistan Strategic Partnership Agreement. 2012. Forrás:

<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/01/fact-sheet-us-afghanistan-strategic-partnership-agreement> (2016.10.20.)

⁶⁴ NATO. Lisbon Summit Declaration. 2010. Forrás:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68828.htm (2016.10.22.)

⁶⁵ NATO Chicago Summit Declaration. 2012. Forrás:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_87593.htm?selectedLocale=en (2016.10.22.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

RESOLUTE SUPPORT MISSION

A walesi csúcson 2014-ben jóval kisebb hangsúlyt kapott Afganisztán. Kijelentették, hogy az év végén véget érő ISAF misszió helyét az Eltökélt Támogatás misszió (*Resolute Support Mission – RSM*)⁶⁶ veszi át, mint rövidtávú cél. Középtávon az Afgán Nemzeti Hadsereg fenntartásához járulnak hozzá, míg a hosszú távú cél a NATO és az Afganisztán közötti együttműködés erősítése.⁶⁷ Az RSM a koalíciós jelenlét utolsó küldetéseként indult meg 2015. január 1-én. A missziót 2016 végéig tervezték, azonban az események ezt nem tették lehetővé. Az RSM feladata lényegében megegyezik az ISAF utolsó időszakának feladataival. Nem harci küldetés, célja az afgán erők, támogatása, kiképzése és tanácsadása. Részletesebben:

- támogatás a tervezésben, programkészítésben, és a pénzügyi tervezésben;
- biztosítani az átláthatóságot, elszámoltathatóságot valamint a felügyeletet;
- végül támogatása az erők létrehozásának, toborzásnak, kiképzésnek és a személyi állomány fejlődésének és vezetésének;

A misszió nagyjából 13 ezer fővel zajlik, ami 10%-a, annak a létszámnak, amely még 2011-ben állomásozott az országban. Az erők döntő többségét továbbra is az Egyesült Államok biztosítja. Felépítését tekintve megegyezik az ISAF-val, mivel ugyanarra az öt regionális parancsnokságra, és egy központi parancsnokságra épül.⁶⁸ A kiképzés, tanácsadás és támogatás mellett, döntés született arról is, hogy a szövetség hosszú távú anyagi támogatást is biztosít az Afgán Nemzeti Hadsereg részére 2020-ig. Az ANA Trust Fund keretében több mint egy milliárd dollár támogatást biztosítanak. Ennek célja, hogy a szövetséges erők kivonulását követően az Afgán Nemzeti Erők képesek legyenek ellátni feladatukat, és ehhez meglegyen a szükséges anyagi háttér.⁶⁹

A CÉLOKAT BEFOLYÁSOLÓ NEM KATONAI TÉNYEZŐK

Mint látható, amint valóban eredményessé vált a koalíciós hadjárat és sikereket ért el a biztonság javítása és a tálibok visszaszorítása terén, szinte azonnal megkezdődtek a létszámcsökkentések, és 2014-re a korábbi 132.000 főből mindössze 13.000 maradt. A létszámcsökkentésnek több oka is volt. Az Egyesült Államok esetében ez egyrészt belpolitikai. A népesség döntő többsége azt kívánta, hogy minél hamarabb hozzák haza az Afganisztánban állomásozó egységeket. Bár ezzel kapcsolatban óriási nyomás nem volt Obamán, mégis így cselekedett.⁷⁰ Ennek egyik oka az volt, hogy a választások előtt egy évvel

⁶⁶ Eltökélt Támogatás művelet

⁶⁷ NATO Wales Summit Declaration. 2014. Forrás:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm (2016.10.24.)

⁶⁸NATO. Resolute Support Mission in Afghanistan. 2016. Forrás:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm (2016.10.25.)

⁶⁹http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2015_02/20150227_2015-02-ANA-TF.pdf (2017.04.09.)

⁷⁰Paul D. MILLER. Obama's Failed Legacy in Afghanistan. Volume 11. Number 5. 2016. Forrás:

<http://www.the-american-interest.com/2016/02/15/obamas-failed-legacy-in-afghanistan/>

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

egy olyan elnöknek, akinek valós esélye van, hogy újból nyerjen, muszáj eleget tennie egy ilyen kijelentésnek.

A másik ok a 2008-ban kirobbant világgazdasági válság volt. Egy olyan súlyos gazdasági válságban vette át Obama az elnöki posztot, amely egy olyan nagynevű bankot, mint a Lehmann Brothers is tönkretett.⁷¹ Bár napjainkban is nehéz meghatározni, hogy mekkora veszteségeket is okozhatott ez a válság, becslések szerint 12 ezer milliárd és 25 ezer milliárd közé tehető. Rendkívül nehéz számításokat végezni, azonban az látszik, hogy óriási károkat okozott az Egyesült Államok gazdaságának és az ország népességének.⁷² Egy ilyen gazdasági helyzet idején mind a választóknak, mind a kongresszusnak nehéz megindokolni, hogy miért is szükséges elkölteni majd 100 milliárd dollárt évente egy olyan háborúra, amelyet több mint 10 éve folyik. Az afganisztáni háborúra 2015-ig körülbelül 685 milliárd dollárt költött el az Egyesült Államok. Nem véletlen, hogy ezt a hihetetlenül drága, nagy létszámot követelő missziót nem tartotta fenn hosszútávon Obama.⁷³

Voltak külpolitikai okok is, mivel események sora vonta el a nemzetközi figyelem nagy részét Afganisztánról. Az első ilyen esemény az Észak-Afrikában lezajló tüntetés majd lázadási hullám, az Arab Tavasz⁷⁴ volt. A politikai és gazdasági elégedetlenség okozta erőszakhullám sorra destabilizálta az észak-afrikai országokat és döntött meg olyan stabilnak hitt diktatúrákat, mint az egyiptomi Huszni Mubaraké, vagy a líbiai Muhammar Qadhafié.⁷⁵ Ezek az események polgárháborúkhöz vezettek, amelyekben az USA és szövetségesei is tevékenyen részt vettek.

Napjainkban legtöbbit a Szíriában bekövetkezett polgárháborúról lehet hallani. Az Aszad család uralma elleni tüntetések sorozata, mely szintén az Arab Tavasz részét képezte, manapság az egyik legmeghatározóbb nemzetközi esemény. Önmagában az itt kialakult polgárháború is több mint 250 ezer ember életét követelte, ám mégsem emiatt rendkívüli a nemzetközi figyelem mértéke.⁷⁶ Szíria az amerikai-orosz szembenállás egyik ikonikus helyszínévé vált. Amíg a Putyin vezette Orosz Föderáció az Aszad kormányzatot támogatja, addig az Egyesült Államok és szövetségesei a lázadók mögé sorakoztak fel.⁷⁷ Ez a konfliktus újabb erőforrásokat emészt fel az Egyesült Államok részéről.

⁷¹ Az Egyesült Államok negyedik legnagyobb brókerháza volt. A céget 1844-ben alapították, majd 2008.szeptember 15-én reggel csődvédelmet kért.

⁷²Eduardo PORTER. Recession's True Cost Is Still Being Tallied. 2014. Forrás:

http://www.nytimes.com/2014/01/22/business/economy/the-cost-of-the-financial-crisis-is-still-being-tallied.html?_r=0 (2016.10.26.)

⁷³ Dinah WALKER. Trend's in U.S. Military Spending. 2014. Forrás: <http://www.cfr.org/defense-budget/trends-us-military-spending/p28855> (2016.10.27.)

⁷⁴ Az Arab Tavasz elnevezés 2011

⁷⁵ Primoz MANFREDA. Definition of the Arab Spring. 2011. Forrás:

<http://middleeast.about.com/od/humanrightsdemocracy/a/Definition-Of-The-Arab-Spring.htm> (2016.10.28.)

⁷⁶Press release: BBC. Syria: The story of the conflict. 2016. Forrás: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868> (2016.10.28.)

⁷⁷Press release: Spiegel. How Syria Became the New Global War. 2016. Forrás:

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

A szíriai konfliktustól, valamint a részben sikertelen iraki nemzetépítéstől nem elkülöníthetően jött létre napjaink legégetőbb problémája a Közel-Keleten. Az ISIS,⁷⁸ kihasználva a már említett két ország meggyengülését, háborúba kezdett a régióban. A volt Al Qaida fiókszervezet viszonylag rövid idő alatt naggyá nőtte ki magát. Nem csak képes volt elfoglalni városokat, de azokat tudta működtetni és egyfajta rendet fenntartani. Az Irak és Szíria kárára megszerzett területek felett az ISIS valódi kontrollt tudott gyakorolni. Azonban napjainkra rendkívül meggyengült, az iraki és kurd fegyveres erők a nemzetközi koalíció segítségével megállították, majd folyamatosan visszaszorították a szervezet erőit. Az Egyesült Államok ezekben a harcokban is tevékenyen részt vett, bár szárazföldi csapatok bevetésének még a gondolatát is elvetették, tanulva az előző háborúkból a régióban.⁷⁹

A Közel-Keleten és Észak-Afrikában létrejött destabilizáció, a biztonság hiánya elindított egy olyan migrációs hullámot, amelyre Európa nem állt készen, és amely szintén sok forrást és figyelmet vont és von el napjainkig is.⁸⁰

Nem csak a Közel-Keleten akadtak problémák. Az amerikai-orosz szembenállás másik színtere Európában található. Az ukrainai konfliktus és a Krím-félsziget annektálása rendkívül feszült helyzetet hozott létre. Oroszország ilyen jellegű megnyilvánulása hidegháborús rémálmokat ébreszt Kelet-Európa országaiban. A megnyugtató érdekében és Oroszországnak jelzésképpen a NATO megtette a szükséges lépéseket. Először a walesi csúcson, ahol megerősítették a kollektív védelmet és elkészítették a NATO Készenléti Akció Tervet.⁸¹ A varsói csúcson pedig rotációs rendszerben hoztak létre négy harccsoportot a szövetség keleti határában, ami világos üzenet Moszkva számára, hogy a tagállamokat megvédi a szövetség.⁸² Ezek az események a NATO figyelmét is teljesen elvonták Afganisztánról. A szövetség fő prioritása újból a saját határainak a védelme lett. A nemzetközi helyzet különböző konfliktusokkal terhelt jelenleg és ez is hozzájárul ahhoz, hogy a történelem egy jelentős nemzetépítési kísérlete háttérbe szorult. Azonban az erők kivonásának ára volt.

A Donald Trump által elnökölt kormányzat újra növelte az amerikai erők jelenlétét, így újra 15 000 fő köré tehető a létszám. Donald Trump a Dél-Ázsiai politikája (*South Asia Policy*) kapcsán mondta el, hogy bár eleinte a kivonulást hangoztatta, végül a maradás, és a harc mellett döntött, kiemelve, hogy az ISIS megerősödése annak volt köszönhető, hogy az Egyesült Államok túl hamar vonult ki Irakból, és az így létrejött hatalmi vákuum tette

<http://www.spiegel.de/international/world/syria-war-became-conflict-between-usa-and-russia-and-iran-a-1115681.html> (2016.10.30)

⁷⁸ Iraki és Levantei Iszlám Állam vagy Iraki és Szíriai Iszlám Állam, a szervezet 2013-ban kezdte meg területszerző tevékenységét Szíria és Irak kárára.

⁷⁹ Richard Allen GREEN, Nick THOMPSON: ISIS: Everything you need to know. 2016. Forrás: <http://edition.cnn.com/2015/01/14/world/isis-everything-you-need-to-know/> (2016.11.1.)

⁸⁰ BBC News. Migrant crisis: Migration to Europe explained in seven charts. 2016. Forrás: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911> (2016.11.1.)

⁸¹ Readiness Action Plan

⁸² TÁLAS Péter. Összefoglaló elemzés a varsói NATO-csúcs legfontosabb döntéseiről. 2016. Forrás: http://infovilag.hu/hir-35157-talas_peter_osszefoglalo_elemzese_varsoi.html (2016.11.2.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

lehetővé, hogy a terroristák megerősödését. Annak érdekében, hogy Afganisztánban ez ne történhessen meg, tovább kell harcolni, egészen addig, amíg nem sikerül stabilizálni a helyzetet. Kondíciókhoz kell kötni a kivonulást ahelyett, hogy meghatározott időhöz kötnék.⁸³

ÖSSZEFOGLALÁS

Az Egyesült Államok elsődleges célja az Al-Qaida megsemmisítése volt, amely bár nem semmisült meg, de ereje jelentős részét elveszítette, igaz, embereinek nagy százaléka más szervezetekhez csatlakozott csupán. Azonban Afganisztánban sikerült legyőzni őket. A másik egyértelmű siker Oszama Bin Laden elfogása volt. A kényszer szülte cél, a tálib kormány megbuktatása sikeres volt, azonban nem sikerült őket az országból kiűzni, folyamatos a jelenlétük, sőt erősödnek. A biztonság javítása, valamint a tálibok elleni harc sikerre egyelőre várat magára. Az afgán katonai és rendőri erők veszteségei óriásiak, aminek következtében egyre kevesebben hajlandók beállni a hadseregbe.⁸⁴ Ez év folyamán is folyamatosan szereznek meg területeket a tálibok a központi afgán kormánytól. A tálibok növelni tudják létszámukat a győzelmeknek és a Pakisztánból érkező erősítéseknek köszönhetően.⁸⁵ Az elfoglalt katonai bázisokon és településeken szerzett fegyverekkel képesek növelni győzelmi esélyeiket.⁸⁶ Napjainkban sem jobb a helyzet. A támadások száma és nagysága folyamatosan nő, annak ellenére, hogy a Donald Trump vezette kormányzat növelte az Afganisztánban szolgáló egységek számát. Sőt, Afganisztán területének 70%-ban vagy a tálibok uralkodnak, vagy szabadon gyakorolhatnak erőszakot.⁸⁷ A tálib előrenyomulások hiába átmenetiek, jelentős propaganda erővel rendelkeznek, ami megkönnyíti a toborzást számukra. Sajnos a civil áldozatok száma is rendkívül magas, 2017-ben 10 000 civil veszítette életét, míg az idei évben még magasabb lehet.⁸⁸ Kijelenthetjük, hogy

⁸³ The Hindu. Full texts of Donald Trump's speech on South Asia policy. 2017. Forrás: <https://www.thehindu.com/news/international/full-texts-of-donald-trumps-speech-on-south-asia-policy/article19538424.ece> (2018.09.24.)

⁸⁴ The National. Afghan security forces shrink as insurgent groups gain control. 2018. Forrás: <https://www.thenational.ae/world/asia/afghan-security-forces-shrink-as-insurgent-groups-gain-control-1.726482> (2018.09.27.)

⁸⁵ Pakisztáni hadsereg 2014 júniusában egy hadművelet keretében fellépett az Észak Warizisztánban található militsókkkal szemben. Ennek következtében sokan szöktek át Afganisztánba és csatlakoztak a tálibokhoz.

⁸⁶ Dawood AZAMI. Why are the Taliban resurgent in Afghanistan. 2016. Forrás: <http://www.bbc.com/news/world-asia-35169478> (2016.11.5.)

⁸⁷ Shoaib Sharifi and Louise Adamou. Taliban threaten 70% of Afghanistan, BBC finds. 2018. Forrás: <https://www.bbc.com/news/world-asia-42863116> (2018.09.24.)

⁸⁸ BBC News. Why Afghanistan is more dangerous than ever. 2018. Forrás: https://www.bbc.com/news/world-asia-45507560?intlink_from_url=https://www.bbc.com/news/topics/c8nq32jw5r5t/afghanistan&link_location=live-reporting-story (2018.09.24.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

nem sikerült a biztonsági helyzetet javítani, stabilizálni, sőt, talán az elmúlt 17 évben még nem volt olyan rossz, mint napjainkban.

A nem katonai célokat illetően, miszerint egy stabil, fejlődő demokratikus államot hozzanak létre nem következett be. Afganisztán jelenlegi helyzete nem valami biztató. A legfőbb problémák, a gazdaság, a kormányzat stabilitása, valamint a tálibok elleni harc. A gazdaság nem növekszik megfelelő ütemben. A 2016-os évben 2,2%-os növekedés volt, míg 2017-ben 2,51% míg az idei évben is 2,5% körül várható.⁸⁹ Az ország gazdasági növekedése 2012-ben még meghaladta a 11%-ot, azóta azonban folyamatosan lassul és nem egyenletes.⁹⁰ A GDP/fő 1,937 USD, a munkanélküliség pedig meghaladja a 9%-ot. Ezen problémák, valamint az óriási mértékű korrupció a népséget a központi kormányzat ellen hangolja.⁹¹ Nem segítette elő a javulást a 2014-es választások körüli problémák. Hamid Karzai addigi elnök utódjának kiválasztása minden szempontból döntő fontosságú volt. Azonban a választások nem hoztak egyértelmű eredményt. Bár Dr. Abdullah Abdullah a voksok 45%-át megszerezte, szemben ellenfelével, Dr. Mohammad Ashraf Ghani Ahmadzai-val, aki a voksok 31,5%-át szerezte meg, mégsem volt elég egyértelmű a győzelem.⁹² Végül a hatalom megosztásával sikerült lezárni ezt a belső problémát a felek között.⁹³ Egyértelműen látszik, hogy a kitűzött célok folyamatosan változtak, egyrészt a változó amerikai kormány politika okán, másrészt az aktuális katonai helyzet okán, harmadrészt pedig a nemzetközi események hatására. Bár sok cél volt, és rész sikerekről beszélhetünk, szinte egy célt sem sikerült maradéktalanul teljesíteni.

IRODALOMJEGYZÉK:

1. Cameron SCOTT; *Assessing ISAF: A Baseline Study of NATO's Role in Afghanistan*; British American Security Information Council; 2007.
2. Carl von CLAUSEWITZ: *A Háborúról*, Zrínyi Kiadó, 1087 Bp. Kerepesi út 29/B, 2013, 57
3. Donald P. WRIGHT; *A Different Kind of War*; Combat Studies Institute Press, US Army Combined Arms Center, Fort Leavenworth, KS; 2010 may.
4. Henrik B. LARSEN; *International Security Program; NATO In Afganistan: Democratization Warfare, National Narratives, And Budgetary Austerity*; Harvard Kennedy School, Belfer Center for Science and International Affairs; 2013.december.

⁸⁹ Statista.com. Afghanistan: Growth of the real gross domestic product (GDP) from 2012 to 2022 (compared to previous year). 2018. Forrás: <https://www.statista.com/statistics/262059/growth-of-the-real-gross-domestic-product-in-afghanistan/> (2018.09.27.)

⁹⁰ Asian Development Bank. Afghanistan: Economy. 2016. Forrás: <https://www.adb.org/countries/afghanistan/economy> (2016.11.2.)

⁹¹ Heratige.org. Afghanistan. Forrás: <http://www.heritage.org/index/country/afghanistan> (2016.11.3.)

⁹² IEC.org. 2014 Afghan elections Results. Forrás: <http://www.iec.org.af/results/en/elections> (2016.11.3.)

⁹³ J.K., Divide and Rule. 2014. Forrás: <http://www.economist.com/blogs/banyan/2014/09/afghanistans-disputed-election> (2016.11.4.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

5. Leigh NEVILLE, Shawn CARPENTER; *Enduring Freedom: Afghanistan 2001-2010.*; Osprey Publishing LTd.; 2011
6. MAJ John G. CLEMENT; *Operation Enduring Freedom as an Enabling Campaign in the War on Terrorism*; School of Advanced Military Studies United States Army Command and General Staff College Fort Leavenworth, Kansas AY 02-03;
7. Marybeth P. ULRICH; *General Stanley McChrystal Affair: A Case Study in Civil-Military Relations*; 2011 sprng
8. Sushentsov A.: *Current U.S. strategy in Afghanistan: analytical framework* / A. Sushentsov // Trends, Prospects, and Challenges of Globalization. - Saint-Petersburg: University Press, 2008.
9. JOBBÁGY, Zoltán: *Clausewitz és a felkelők: a háború csodálatos háromsága és a felfegyverzett nép ereje*, Honvédségi Szemle, 67. évfolyam, 3. szám (2013), p. 28.
10. SZENES Zoltán; *A NATO békeműveletek Afganisztánban (ISAF) és a védelemgazdaság kérdései*; HADTUDOMÁNY 2008/3–4
11. Valentina TADDEO; *U.S. Response to Terrorism: A Strategic Analysis of the Afghanistan Campaign*; Journal of Strategic Security; Volume 3, Number 2, volume 3, n.o. 2: summer 2010. article 3.
12. Alissa J. RUBIN. 2010. *Is Deadliest Year for NATO in Afghan War*. 2010. elérhető: <http://www.nytimes.com/2010/09/22/world/asia/22afghan.html> (2016.10.16.)
13. Asian Development Bank. *Afghanistan: Economy*. 2016. elérhető: <https://www.adb.org/countries/afghanistan/economy> (2016.11.02.)
14. Carlotta GALL. *Losses in Pakistani Haven Strain Afghan Taliban*. 2011. elérhető: http://www.nytimes.com/2011/04/01/world/asia/01taliban.html?_r=3&hp (2016.10.17.)
15. Chirs HUGHES. *Mirror. Panther's Claw operation in Afghanistan end in allied victory*. 2009. Forrás: <http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/panthers-claw-operation-in-afghanistan-ends-409174> (2016.10.08.)
16. Dawood AZAMI. *Why are the Taliban resurgent in Afghanistan*. 2016. elérhető: <http://www.bbc.com/news/world-asia-35169478> (2016.11.05.)
17. Dinah WALKER. *Trend's in U.S. Military Spending*. 2014. elérhető: <http://www.cfr.org/defense-budget/trends-us-military-spending/p28855> (2016.10.27.)
18. Eduardo PORTER. *Recession's True Cost Is Still Being Tallied*. 2014. elérhető: http://www.nytimes.com/2014/01/22/business/economy/the-cost-of-the-financial-crisis-is-still-being-tallied.html?_r=0 (2016.10.26.)
19. ENSZ BT. 1386-os határozat. elérhető: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/708/55/PDF/N0170855.pdf?OpenElement> (2016.09.20.)
20. Eric SCHIMTT. *NY Times. Obama Issues Order for More Troops in Afghanistan*. 2009. elérhető: <http://www.nytimes.com/2009/12/01/world/asia/01orders.html> (2016.10.07.)
21. Gilbert MERCIER. *News Junkie Post. Is Operation „Strike Of The Sword” The Right Strategy for Afghanistan?*. 2009. elérhető: <http://newsjunkiepost.com/2009/07/03/is-operation-strike-of-the-sword-the-right-strategy-in-afghanistan/> (2016.10.10.)
22. Griff WITTE: *Afghanistan War*. 2016. elérhető: <https://www.britannica.com/event/Afghanistan-War#ref1081481> (2016.09.10.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

23. Helen COOPER, David E. SANGER. *Obama Says Afghan Policy Won't Change After Dismissal*. 2010. elérhető: <http://www.nytimes.com/2010/06/24/us/politics/24mcchrystal.html?pagewanted=all> (2016.10.16.)
24. Heratige.org. *Afghanistan*. elérhető: <http://www.heritage.org/index/country/afghanistan> (2016.11.10.)
25. icasualties.org. *Coalition Military Fatalities by Year*. elérhető <http://icasualties.org/OEF/> (2016.11.10.)
26. IEC.org. 2014 *Afghan elections Results*. elérhető: <http://www.iec.org.af/results/en/elections> (2016.11.03.)
27. J.K., *Divide and Rule*. 2014. elérhető: <http://www.economist.com/blogs/banyan/2014/09/afghanistans-disputed-election> (2016.11.04.)
28. James DAO: *A nation challenged: The President. Bush sets role for U.S. in Afghan Rebuilding*. 2002. elérhető: <http://www.nytimes.com/2002/04/18/world/a-nation-challenged-the-president-bush-sets-role-for-us-in-afghan-rebuilding.html> (2016.09.11.)
29. Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma: *Magyar szerepvállalás Afganisztánban (ISAF, PRT)*. elérhető: http://www.mfa.gov.hu/kum2005/Templates/alapsablon.aspx?NRMODE=Published&NRORIGINALURL=%2Fkum%2Fhu%2Fbal%2FKulpolitikank%2FBiztonsagpolitika%2FMagyarorszag_a_NATOban%2Fmagy_szerep_afganisztanban.htm&NRNODEGUID=%7B5702CD0A-98B0-48A7-A9B3-7A9B15F851E9%7D&NRCACHEINT=NoModifyGuest&printable=true (2016.09.17.)
30. NATO *Chicago Summit Declaration*. 2012. elérhető: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_87593.htm?selectedLocale=en (2016.10.22.)
31. NATO *Wales Summit Declaration*. 2014. elérhető: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm (2016.10.24.)
32. NATO. *Lisbon Summit Declaration*. 2010. elérhető: http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68828.htm (2016.10.22.)
33. NATO. *Resolute Support Mission in Afghanistan*. 2016. elérhető: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm (2016.10.11.)
34. News Release: *ISAF Joint Command- Afghanistan*. 2010. elérhető: http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2010_02/20110310_100201-media-backgrounder-operation-moshtarak.pdf (2016.10.10.)
35. Paul D. MILLER. *Obama's Failed Legacy in Afghanistan*. Volume 11. Number 5. 2016. elérhető: <http://www.the-american-interest.com/2016/02/15/obamas-failed-legacy-in-afghanistan/> (2016.10.01.)
36. Press release. *Rumsfeld: Major Combat over in Afghanistan*. 2003. elérhető: <http://edition.cnn.com/2003/WORLD/asiacpf/central/05/01/afghan.combat/> (2016.09.11.)
37. Press release: *9/11 Attacks*. elérhető: <http://www.history.com/topics/9-11-attacks>
38. Press release: Barack Obama. *Speech at West Point*. 2009. elérhető: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamawestpointafghanistan.htm> (2016.10.17.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

39. Press release: BBC News. *Migrant crisis: Migration to Europe explained in seven charts*. 2016. elérhető: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911> (2016.11.01.)
40. Press release: BBC. *Operation Moshtarak: Assault in Helmand Province*. 2010. elérhető: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/8500903.stm (2016.10.13.)
41. Press release: BBC. *Syria: The story of the conflict*. 2016. elérhető: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868> (2016.10.28.)
42. Press release: CNN. *Death of Osama bin Laden Fast Facts*. 2011. elérhető: <http://edition.cnn.com/2013/09/09/world/death-of-osama-bin-laden-fast-facts/> (2016.10.20.)
43. Press release: Icasualties.org. elérhető: <http://www.icasualties.org/OEF/ByMonth.aspx> (2016.10.15.)
44. Press release: *ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014)* elérhető: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm (2016.09.16.)
45. Press release: NY Times. *Obama's Remarks on Iraq and Afghanistan*. 2008. elérhető: <http://www.nytimes.com/2008/07/15/us/politics/15text-obama.html> (2016.10.01.)
46. Press release: Spiegel. *How Syria Became the New Global War*. 2016. elérhető: <http://www.spiegel.de/international/world/syria-war-became-conflict-between-usa-and-russia-and-iran-a-1115681.html> (2016.10.30.)
47. Press release: *Text of Gergoe Bush's Speech*. elérhető: <https://www.theguardian.com/world/2001/sep/21/september11.usa13> (2016.09.08)
48. Press release: The White House. *Fact Sheet: The U.S.- Afghanistan Strategic Partnership Agreement*. 2012. elérhető: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/01/fact-sheet-us-afghanistan-strategic-partnership-agreement> (2016.10.20.)
49. Press release. Militarytimes. elérhető: <http://www.militarytimes.com/story/military/2016/07/06/timeline-us-troop-levels-afghanistan-since-2001/86755782/> (2017.04.07.)
50. Press release: The White House. *Remarks by the President on a New Strategy for Afghanistan and Pakistan*. elérhető: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-a-new-strategy-afghanistan-and-pakistan> (2016.10.02.)
51. Press release: Washington Post. *Rumsfeld on NBC's 'Meet The Press'*. elérhető: http://www.washingtonpost.com/wp-srv/nation/specials/attacked/transcripts/nbctext_093001.html (2016.09.09.)
52. Primoz MANFREDA. *Definition of the Arab Spring*. 2011. elérhető: <http://middleeast.about.com/od/humanrightsdemocracy/a/Definition-Of-The-Arab-Spring.htm> (2016.10.28.)
53. Rajiv CHANDRASEKARAN. *Tribe's deal with Afghan government offers chace of peace in southwest district*. 2011. elérhető: <http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2011/01/04/AR2011010405489.html?sid=ST2011010405807> (2016.10.18.)
54. Richard Allen GREEN, Nick THOMPSON: *ISIS: Everything you need to know*. 2016. elérhető: <http://edition.cnn.com/2015/01/14/world/isis-everything-you-need-to-know/> (2016.11.01.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2018. XI. évfolyam 4. szám

55. Seth G. JONES. *Beating Back the Taliban*. 2011. elérhető: http://foreignpolicy.com/2011/03/15/ beating-back-the-taliban-2/?wp_login_redirect=0 (2016.10.18.)
56. Sharyl Gay STOLBERG. NY Times. *Obama Defends Strategy in Afghanistan*. 2009. elérhető: <http://www.nytimes.com/2009/08/18/us/politics/18vets.html> (2016.10.02.)
57. Statista.com. *Afghanistan: Growth of the real gross domestic product (GDP) from 2012 to 2022 (compared to previous year)*. 2018. Forrás: <https://www.statista.com/statistics/262059/growth-of-the-real-gross-domestic-product-in-afghanistan/> (2018.09.27.)
58. TÁLAS Péter. *Összefoglaló elemzés a varsói NATO-csúcs legfontosabb döntéseiről*. 2016. elérhető: http://infovilag.hu/hir-35157-talas_peter_osszefoglalo_elemezese_varsoi.html (2016.11.02.)
59. The Associated Press. *Military Times. A timeline of U.S. troop levels in Afghanistan since 2001*. 2016. elérhető: <http://www.militarytimes.com/story/military/2016/07/06/timeline-us-troop-levels-afghanistan-since-2001/86755782/> (2016.10.07.)
60. The Editors of Encyclopedia Britannica. *Iraq War*. elérhető: <https://www.britannica.com/event/Iraq-War> (2016.09.12.)
61. The Guardian. *Civilian catastrophe as US bombs Afghan wedding*. 2002. elérhető: <http://www.rawa.org/s-wedding.htm> (2016.09.21.)
62. The Hindu. *Full texts of Donald Trump's speech on South Asia policy*. 2017. Forrás: <https://www.thehindu.com/news/international/full-texts-of-donald-trumps-speech-on-south-asia-policy/article19538424.ece> (2018.09.24.)
63. UN.ORG. *Agreement on Provisional Arrangements in Afghanistan Pending The Re-Establishment of Permanent Government Institutions*. Forrás: <http://www.un.org/News/dh/latest/afghan/afghan-agree.htm> (2016.09.12.)